

Motion

1977/78:1512

av Daniel Tarschys
om smärtlindring vid förlossning

År 1971 – för sju år sedan – uttalade riksdagen att varje kvinna bör få rätt till lämplig och tillräcklig smärtlindring vid förlossning. Tyvärr är fortfarande verkligheten långt från detta mål. Några siffror ur en undersökning som nyligen gjorts vid ett av våra modernaste sjukhus kan illustrera detta (Brody m. fl., Läkartidningen 1978:3).

Tio procent av de undersökta kvinnorna uppgav att de hade haft olidliga smärtor under förlossningen, 36 procent svåra smärtor. Närmare hälften av kvinnorna upplevde alltså förlossningen som mycket eller olidligt smärtsam.

Endast var tredje kvinna hade på mödravårdscentral fått information om de smärtlindringsmetoder som finns, var femte hade fått det på s. k. psykoprofylaxkurs. Var tredje kvinna var helt oinformerad. Av de kvinnor som hade genomgått psykoprofylaxkurs var det ingen som hade olidliga förlossningssmärter.

I samband med undersökningen gavs ingående information om olika smärtlindringsmetoder. Före informationen var det 20 procent som önskade effektiv smärtlindring. Efter information var det 60 procent. Med effektiv smärtlindring avses här endera av metoderna livmoderhalsbedövning (paracervikalblockad) och ryggmärgsbedövning (epiduralanestesi).

Undersökarna sammanfattar, att resultatet tyder på att behovet av effektiv smärtlindring är av storleksordningen 50 procent av alla förlossningar och att behovet fördelar sig lika mellan livmoderhalsbedövning och ryggbedövning. I det aktuella materialet gavs ryggbedövning i en procent och livmoderhalsbedövning i fyra procent av fallen.

I socialutskottets betänkande 1977/78:13 redovisas socialstyrelsens uppskattning av användningen av olika metoder för smärtlindring i hela landet under tiden januari–april 1977. Där anges frekvensen ryggbedövningar till 6,8 procent, livmoderhalsbedövningar till 5,4 procent.

Det anförda torde vara tillräckligt för att visa, att mycket återstår att göra för att principen om rätt till smärtlindring vid förlossning skall bli verklighet.

Hösten 1976 antog riksdagen ett betänkande från socialutskottet om smärtlindring vid förlossning (SoU 1976/77:26), där bl. a. följande uttalades. Utskottet förutsatte att socialstyrelsen vid fördelning av sjukvårdsresurser skulle beakta 1971 års riksdagsuttalande. Vidare framhöll utskottet att det borde vara en angelägen uppgift för socialstyrelsen att kontinuerligt inhämta, sammanställa och redovisa uppgifter om utvecklingen inom olika landstingsområden beträffande resurser för smärtlindring. Socialstyrelsen borde också

informera landstingen om vilka ytterligare insatser som enligt socialstyrelsens uppfattning behöver vidtas på området.

Med anledning av riksdagens beslut 1976 har regeringen uppdragit åt socialstyrelsen att kontinuerligt inhämta, sammanställa och redovisa uppgifter om utvecklingen och planerna inom de olika sjukvårdsområdena i fråga om resurser för smärtlindring vid förlossning, att följa forskningen inom området och fortlöpande informera sjukvårdshuvudmännen om nya rön och hur de kan förverkligas i det praktiska sjukvårdsarbetet, samt att i övrigt beakta vad socialutskottet sade i sitt betänkande.

Vid behandlingen av frågan i höstas framgick att socialstyrelsen under vintern 1978 avser att lägga fram en rapport om resurser för smärtlindring, läkartjänster och utbildningsplaner. Man arbetar också med en förbättring av födelsemeddelanden, så att man skall få en löpande rapportering av utvecklingen när det gäller smärtlindring.

För att snabbare förverkliga 1971 års riksdagsuttalande behövs enligt min mening bl. a. följande:

1. Utökad forskning om metoder för smärtlindring och om behovet av de olika metoderna.
2. En offentlig redovisning av hur resurserna för smärtlindring byggs ut i olika sjukvårdsområden.
3. Nya anvisningar till sjukvårdshuvudmännen från socialstyrelsen angående smärtlindring vid förlossning. (Nu gällande cirkulär är från 1969.)
4. En plan för utbyggnaden av resurser för smärtlindring vid förlossning i hela landet, innefattande organisation, utbildning och fördelning av personal, utbyggnad av mödrahälsovård och psykoprofylaxkurser, införande av olika metoder för smärtlindring m. m.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär

1. att åtgärder vidtas för smärtlindring vid förlossning enligt punkterna 1-4 i motionsmotiveringen,
2. att en redovisning för vidtagna åtgärder lämnas till 1978/79 års riksmöte.

Stockholm den 25 januari 1978

DANIEL TARSCHYS (fp)